

آیا توافق با حزب اسلامی می تواند گره صلح را بگشاید؟

سرمقاله

از شهروندان خوب تا شهرباران بد

حفیظ الله زکی

مردم افغانستان همواره از روند صلح و دموکراسی در افغانستان حمایت کرده و آن را به نفع امنیت و ثبات دایمی در افغانستان تشخیص داده اند. از اینرو شهروندان افغانستان همواره نسبت به حوادث، رویدادها و پدیده های سیاسی - اجتماعی کشور حساس بوده و با علاقه مندی تحولات سیاسی اجتماعی را دنبال می کنند.

به همین دلیل شهروندان کشور در پانزده سال گذشته همیشه از روند های سیاسی ملی حمایت کرده و در تمامی پروسه های ملی و از جمله انتخابات نقش و حضور فعال و قابل قدر داشته اند. متأسفانه بر خلاف انتظار، روند دموکراتیزه سازی کشور آنگنان که باید از سوی دولتمداران ما اهمیت داده نشده است. حکومت همچنان که در بسیاری از بخش های توسعه ای به لحاظ نظری و عملی از مردم عقب افتاده است، در ترویج و نهادینه سازی فرهنگ و ارزش های دموکراتیک نیز همگام با مردم حرکت نکرده است.

فساد گسترده، نقض صریح و آشکار قانون و سؤاستفاده از مقام و موقعیت دولتی، از یک سو اعتماد میان مردم و حکومت را کاهش داده است؛ از سوی دیگر به تحکیم و تطبیق ارزش های دموکراسی در کشور آسیب وارد کرده است. برگزاری انتخابات نا عادلانه و پر از تقلب، دست اندازی های نابجا در کارکرد نهادهای مستقل و از جمله کمیسیون مستقل انتخابات، حکومت را نه تنها حامی روند دموکراسی افغانستان جلوه نداده که در بسیاری موارد کارکرد حکومت آشکارا بر خلاف دموکراسی بوده و از سنت های ناپسند قومی و هنجارهای ویرانگر نظام های استبدادی، پیروی کرده است.

انتخابات اخیر ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی یکی از بدنام ترین انتخابات ها در سطح دنیا شناخته شد. در بدنامی این انتخابات بیشتر مقامات بلند پایه دولتی و کمیشنران و کارمندان عالی رتبه کمیسیون های انتخاباتی، نقش ایفا کردند. یعنی بازم این دولتمردان بودند که به قانون و ارزش های دموکراسی احترام نگذاشتند و از هر ابزاری برای تقلب و برنده شدن کاندیدای شان استفاده کردند. به طور مثال از نحوه تشکیل حکومت وحدت ملی که بگذریم، ادامه کار مجلس نمایندگان به صورت غیر قانونی و تأخیر در برگزاری انتخابات پارلمانی نقض صریح قانون اساسی بوده و مشروعیت قانونی این نهاد قانونی را زیر سؤال می برد. در بسیاری از کشورها این مردم هستند که در برابر نظام دموکراسی و فرهنگ مردم سالاری مقاومت نشان می دهند؛ اما دولت ها نهایت تلاش شان را به کار می برند تا مردم را به مزایای این نظام سیاسی آشنا سازند. ولی در کشور ما مسأله کاملا برعکس شده است. مردم از نظام دموکراتیک حمایت می کنند و در این راه بسیاری از نارسانی ها و کم کاری های حکومت را نادیده می گیرند و نهادهای حکومتی را در این راستا مورد حمایت و پشتیبانی قرار می دهند.

مردم افغانستان به شدت تشنه امنیت، ثبات و توسعه همه جانبه در کشور می باشند. اگر این مردم از حضور جامعه جهانی در کشور استقبال کردند و اگر حکومت های گذشته و حال را با همه کاستی های پذیرفتند و اگر در برابر ترویرسم فداکارانه از نیروهای امنیتی پشتیبانی می کنند، دلایل این است که نظام سیاسی کنونی استحکام پیدا کرده و از آسیب ها و تهدیدهای بالقوه و باقی مانده در امان بماند. متأسفانه حکومت این تقاضاها، خواست ها و فداکاری های شهروندان را نادیده می انگارند و سعی می کنند روند های ملی را به سمت منافع شخصی، گروهی و سمتی سوق دهند.

اختلافات سران حکومت وحدت ملی در باره موضوعات مهم ملی، آسیب های جدی را به روند قانونگرایی و نهادینه سازی ارزش های دموکراسی وارد کرده و مردم را نسبت به کارکرد حکومت و تطبیق قانون و ترویج فرهنگ دموکراسی در کشور مأیوس و نا امید کرده است.

از دید شهروندان بسیاری از مقامات دولتی پیش از آن که در فکر انجام مسؤلیت های ملی خود در ادارات دولتی باشند، در اندیشه زد و بندهای سیاسی و همگام و همراه شدن با پاندهای مافیایی اقتصادی می باشند.

اشاعه فرهنگ ثروت اندوزی و زور سالاری و گونه های مختلف فساد اداری، اغلب مقامات را به دستبرد بی باکانه به اموال عمومی تشویق و ترغیب می کند.

در روزهای گذشته معاون سخنگوی ریاست اجراییه گفته بود که توافق نامه صلح با حزب اسلامی نهایی شده است و نگرانی های ریاست اجراییه برطرف گردیده است و اکنون این توافق نامه از جانب ریاست اجراییه مسود تأیید قرار گرفته است. روز گذشته، دکتر عبدالله عبدالله رئیس اجراییه در نشست شورای وزیران گفت که در موافقتنامه صلح با حکمتیار هیچ چیز خلاف منافع مردم افغانستان نیست. رئیس اجراییه در این نشست گفته است که ما چندین ماه است که این پروسه را تعقیب می کنیم و طبعاً در جریان پروسه، بحث و مشوره های صورت می گیرد. او اضافه نموده است که هر کسی به پروسه صلح می پیوندد، شریک مشکلات دولت افغانستان و هم چنان شریک استفاده از فرصت ها می شود. آقای عبدالله عبدالله همچنان گفته است که کل مشکل افغانستان با این مسئله حل نمی گردد و مشکلات دیگر باقی می ماند، اما همه باید این را یک قدم بسوی صلح سرتاسری بدانیم.

از دیر زمانی بسود که گفتگوهای صلح بین شورای عالی صلح و حزب اسلامی گلبدین حکمتیار ادامه داشت. پیش نویس این موافقتنامه چند ماه پیش از سوسی شورای عالی صلح و نماینده های حزب اسلامی تهیه شده بود، اما بعداً گلبدین حکمتیار رهبر حزب اسلامی شرط های تازه ی برای پیوستن به پروسه ی صلح دولت افغانستان وضع کرد. یکی از این پیش شرط ها، تهیه یک جدول زمان بندی شده برای خروج نیروهای خارجی از افغانستان بود. اکنون مقامات حکومتی از نهایی شدن این توافق نامه خبر میدهند، متن این توافق نامه هنوز با مردم و رسانه ها شریک ساخته نشده است و معلوم نیست که پیش شرط های جدید حزب اسلامی در متن توافق نامه مد نظر گرفته شده است و یا اینکه همان مسوده قبلی نهایی شده است. هر چند که شورای عالی صلح قبلاً گفته بود که در گفتگوها و پیش نویس توافق نامه چیزی درباره خروج نیروهای خارجی از افغانستان گفته نشده و همچنان قرار بر این شده بود که هیچ بندی به این توافق نامه افزوده و یا کاسته نشود.

جدا از اینکه صلح با حزب اسلامی روی چه میکانیزم های صورت گرفته است و چه مواردی در آن گنجانده شده است، اما آیا توافق با حزب اسلامی حکمتیار می تواند گره کور صلح در افغانستان را باز بکند؟ رئیس اجراییه در نشست شورای وزیران در این مورد گفته است که: «یک فیر مرمی اگر کمتر شود و دیگر دوام نکند، بخیر مردم است.» گفتگوهای صلح حکومت افغانستان مدت ها است که با چالش مواجه شده است. پس از به نتیجه نرسیدن نشست های چهار جانبه بین افغانستان، پاکستان، آمریکا و چین، گفتگوهای صلح بجز با حزب اسلامی حکمتیار، با سایر گروه های مخالف دولت افغانستان، در حالت تعلیق قرار دارد. در نشست های چهار جانبه قرار بود که پاکستان طالبان را قانع بسازد که با دولت افغانستان به صورت رو در رو و مستقیم گفتگو بکند، اما طالبان حاضر به گفتگو مستقیم با دولت افغانستان نشد و گفتگو را رد کرد و نشست های چهار جانبه بدون هیچ گونه نتیجه ای، پایان یافت. پس از بی نتیجه ماندن گفتگوهای چهار جانبه، نشست ها در افغانستان افزایش یافت. طالبان حمله های شان را بالای مراکز

مهدی مدبر

دولتی افزایش دادند و چندین ولسوالی بدست آنها سقوط کرد و سپس نیروهای امنیتی افغانستان توانستند آن ولسوالی ها را باز پس بگیرند. حمله های گروهی، انتحار و انفجار نیز افزایش یافت و گروه طالبان مسئولیت بیشتر این حمله ها را به عهده گرفت. نهمی شدن توافق صلح با حزب اسلامی به رهبری گلبدین حکمتیار هر چند شاید نتواند تأثیر ملموس روی کاهش خشونت ها و جنگ در افغانستان داشته باشد، اما همچنان که رئیس اجراییه گفته است، حد اقل حزب اسلامی دیگر یک تهدید برای امنیت افغانستان به شمار نمی رود و خطرهای که از جانب این حزب متوجه امنیت و ثبات کشور بود، از بین می رود و دیگر وجود نخواهد داشت. اما از سوسی دیگر معلوم نیست که حزب اسلامی و شخص آقای حکمتیار با چه مفکوره و اندیشه ای وارد ساختار سیاسی دولت افغانستان می شود. حکمتیار در گذشته اظهار نظرهای جنجالی داشته است، او مشخصاً از ولایت های بامیان و دایکندی نام برده بود و از ولایت شدن دایکندی، انتقاد کرده بود. این اظهارات واکنش های زیادی را در پی داشت و

منافع کلان ملی را آسیب می رساند. این امیدواری وجود دارد که حزب اسلامی نیز با درک واقعیت های سیاسی و اجتماعی افغانستان وارد گفتگوهای صلح شده باشد و در ساختار سیاسی افغانستان جای بگیرد. آنها باید به این درک رسیده باشند که اظهار نظرهای معطوف به گذشته، نمی تواند جایگاه سیاسی آنها را در بین مردم افغانستان احیا کند، بلکه باعث انزوای سیاسی و اجتماعی شان از سوی مردم خواهد شد.

حکومت و مردم افغانستان برای آوردن صلح و ختم جنگ در افغانستان هزینه های زیادی پرداخته است، از مصارف گزاف مالی تا قربانی های بی شمار انسانی و هزینه کردن اعتبار و حیثیت حکومت افغانستان. اما این هزینه های گزاف تا کنون هیچ دست آوردی برای مردم و دولت افغانستان نداشته است و اولین دست آورد آن، نهایی شدن توافق نامه صلح با حزب اسلامی به رهبری گلبدین حکمتیار است.

مردم افغانستان از جنگ و خشونت خسته شده اند، آنها برای تحکیم صلح و آوردن امنیت و آرامش در کشور شان، سختی های زیادی را متحمل شده اند و دیگر نمی خواهند که جنگ و خشونت هر روز جان انسان های بی گناه را بگیرد و یا با خطر مواجه سازد. صلح برای مردم یک آرزو است، اما می خواهند که این آرزوی شان در چارچوب قانون اساسی و ارزش های مدنی و انسانی جامعه ی افغانستان بر آورده گردد. هر گروه و حزبی که با پذیرفتن قانون اساسی و ارزش های مدنی و اجتماعی افغانستان به پروسه ی صلح بیبوند برای مردم افغانستان، یک گام مثبت در راستای صلح دایمی پنداشته می شود و امیدواری خلق می کند.

این سوسی دیگر حکومت افغانستان نباید فراموش کند که صلح نباید به معنای نادیده گرفتن عدالت در حق قربانیان جنگ و خشونت باشد و مانع از دسترسی آنها به عدالت گردد. تأمین عدالت در چارچوب قوانین کشور، حق هر شهروند افغانستان است و حکومت هیچگاه نباید این نکته را در سیاست ها و استراتژی صلح خود، نادیده بگیرد.

اصول انسانی مدارا و همپندیری

هربرتس هوفمن / منبع: خلیج تایمز / برگردان: بهرامی

و نوجوان، تغییرات بزرگی را در افکار و ذهنیت مردم جوامع به دنبال خواهد داشت. طوری که سینیماگران بوسنی و هرزگوین از مدتها قبل، با حمایت مالی نهادهای بین المللی در این راستا فعالیت نموده اند.

در سطح حکومت ها تأسیس نهاد و یا مقام دولتی شایسته و فعالیت آنها در سطوح داخلی و بین المللی در این باره از اهمیت فوق العاده حیاتی برخوردار است. چنین نهادی در کشورها، می تواند در امور حقوقی بین المللی، کشورها را وادار نمود تا بصورت سالیانه در مورد فعالیت های شان درباره دیالوگ های صلح، گفتگوی فرهنگ ها و همزیستی گزارش ارائه نمایند؛ طوری که هم اکنون همه کشورهای جهان از سوی جامعه بین المللی و سازمان ملل ملکف اند در مورد وضعیت حقوق بشر در کشور های شان گزارش دهند. اقدامات دیگری که در راستای صلح، گفتگوی فرهنگ ها و همزیستی انجام می شود، هم چنین می تواند در سطح ملت ها، کمیسیونی برای مصالحه و آشتی ملی شبیه آنچه در آفریقای جنوبی وجود دارد، تشکیل گردد؛ و حتی روزی به نام روز جهانی آشتی، همپندیری و یا روز اقلیت ها بصورت رسمی تجلیل گردد و در سراسر جهان گرامی داشته شود.

همه این اقدامات، گام های بزرگ و کوچکی هستند که به فرض اینکه نتوان به همه آنها دست یافت، دستیابی به آنها بصورت نسبی نیز در دستیابی به جهانی عاری از تعصب و خودخواهی کور و از بین بردن جاهلیت عصر مدرن بسیار مؤثر خواهد بود. دست یافتن به جهان صلح آمیز و یا «شبه مدینه فاضله» نیاز به اراده و عزم جهانی برای گسترش اساسات ارزش های انسانی مدارا و همپندیری دارد. حال که جهان کنونی ما را وحشت و خشونت ناشی از عدم درک و پذیرش همدیگر فرا گرفته است، وقت آن فرا رسیده است تا به اصول اخلاقی و آموزه های اصیل ادیان الهی برگردیم. زمان آن فرا رسیده است تا به فرزندان خود بیاموزیم که جهانی بهتری نیز می تواند وجود داشته باشد.

انسانی همپندیری، آشتی جویی و دنبال نمودن آن به وسیله سیاست گذاری های ملی و بین المللی از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است. این اصول اساسی انسانی، برای حل بحران، منازعات و کشمکش ها و ملت سازی در جوامع مختلف از جمله کشورهای چون بوسنی هرزگوین، کوزوو، کشورهای حوزه بالکان، ترکیه، عراق، لبنان، اسرائیل-فلسطین، و همچنان در آسیا: افغانستان، پاکستان، سریلانکا و بسیاری از کشورهای دیگر جهان که دارای تنوع نژادی و اقلیت های گوناگون در یک کشور هستند، می تواند نقش فوق العاده مؤثر و کلیدی را بازی نماید.

بنیاد «امنیت جهانی» که در راستای گسترش شایسته صلح و همزیستی فعالیت می نماید، از سراسر جهان دیدگاه ها، ایده ها، نمونه های سیاسی، و بهترین الگوهای تطبیق شده در مورد گسترش فرهنگ تحمل، همزیستی مسالمت آمیز را از بخش های مختلف جامعه از قبیل خانواده، رسانه ها نظام های آموزشی ... را جمع آوری نموده و مورد بررسی و تحقیق قرار می دهد. همچنان این بنیاد طرح ابتکاری «هنر برای صلح» را به موزیم هنر نسل ایب راه اندازی نموده است تا به کودکان یهودی و عرب از طریق پروژه های هنری، همکاری و همزیستی را آموزش دهد.

همچنان راهکارهای مختلف دیگری نیز وجود دارد که می تواند در گسترش اصول بردباری، مدارا و همپندیری مؤثر و سودمند واقع گردد؛ که در زیر به تعدادی از آنها اشاره می گردد. این راهکارها می تواند شامل بازدید رهبران مذهبی منطقه ای و محلی مربوط به همه ادیان از عبادتگاه های همدیگر و کشورهای دارای آیین های متفاوت باشد. برگزاری مراسم های مختلفی در مورد همکاری و آشتی ادیان در مساجد، کنیسه ها و کلیساها؛ تألیف کتاب های مدارس و دانشگاه ها که تاریخ همه ادیان و مذاهب مختلف را در خود جای داده باشد. در درک بهتر پیروان ادیان مختلف، نتایج شگرفی خواهد داشت. جهت دادن مدیران رادیوها، تلویزیونها و روزنامه ها به بخش و انتشار مطالبی دارای محتوای آشتی گرایانه و جلوگیری از مطالب اشاعه دهنده نفرت، حمایت از سینماها و هنر سینمایی در راستای انتشار فیلم های حامی مدارا و همپندیری و مخاطب قرار دادن نسل جوان

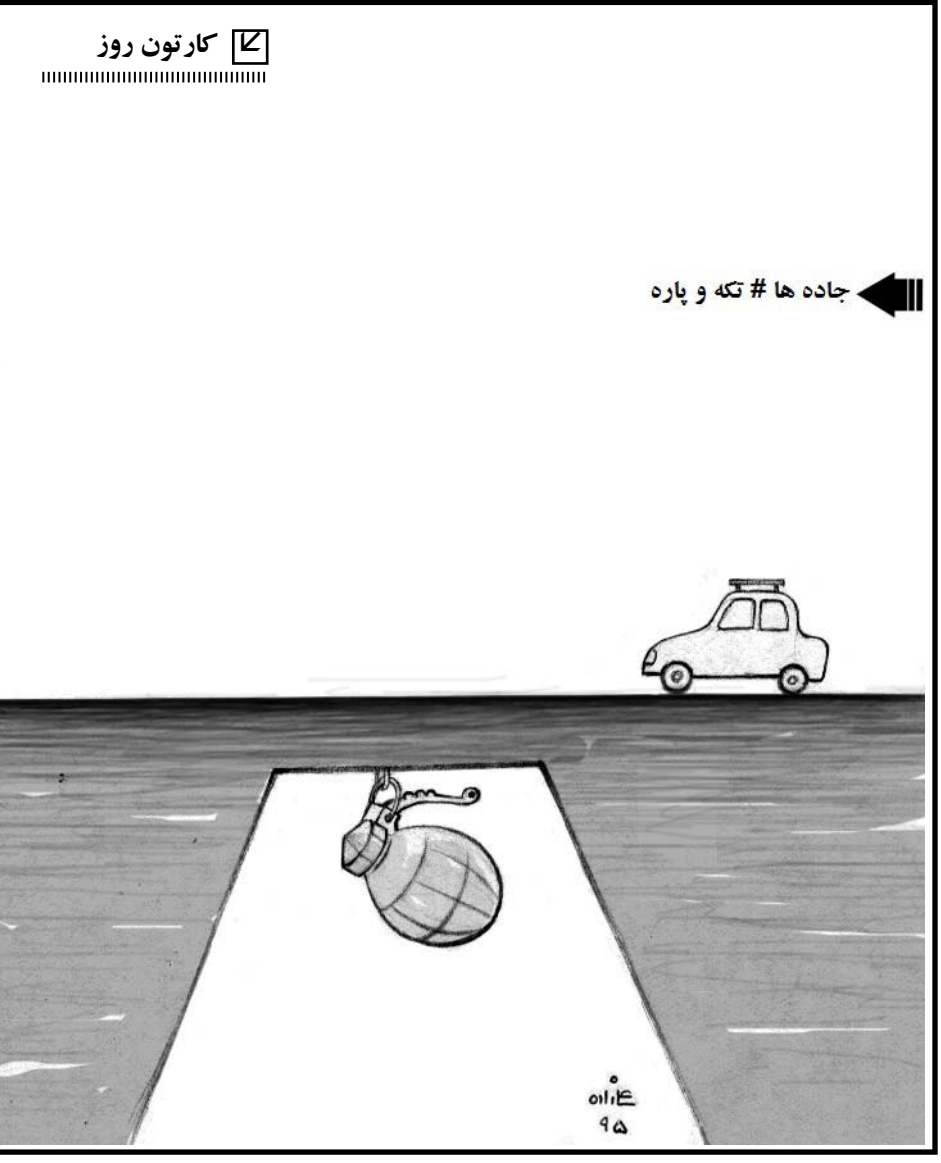
مذاهب و جوامع مختلف اسلامی زنده نماید و درگیری های خونین را از میان آنها بردارد. تاکنون مسلمانان خود نیز بزرگترین قربانی افکار و باورهای مطلقه و انحصارگرایانه که از تفاسیر نادرست آموزه های اسلامی ریشه می گیرد، بوده اند. در این شکی نیست که مسلمانان باید بصورت کامل و ریشه ای با نیروهای جاهلیت قرن بیست و یکم (افراط گرایان) مبارزه نمایند و آنها را از میان بردارند، تا بتوانند آرمان پیامبر اسلام را در مورد جامعه ای دارای «دین و علم» تحقق بخشند؛ اما جوامع مسیحی نیز نباید فراموش کنند که قسط در حدود دوسد سال اخیر است که مسیحیت جایگاه شایسته خود را با گذشت ۱۸۰۰ سال از دوران عیسی مسیح، در مورد همپندیری و فرهنگ تساهل و تسامح در مقابل ادیان و عقاید دیگر باز یافته است.

چگونه می توانیم این اصول اخلاقی و انسانی و فرهنگ همپندیری و مدارا را به جامعه انسانی بازگردانیم؟ اصولی که احترام، همپندیری و مدارا با اقلیت های قومی، مذهبی، زبانی را تقویت نموده و آموزه های همزیستی مسالمت آمیز با پیروان سایر ادیان، نژادها و جوامع مختلف را در «دهکده جهانی» کنونی ما گسترش دهد. این راه دراز از گام های نخستین و از جامعه ای که در آن نفعی می کنیم، آغاز می گردد و در سطح بزرگتر به سیاست گذاری های ملی، منطقه ای و بین المللی می رسد. برای اشاعه گسترش فرهنگ تساهل و تسامح زمینه های زیادی در جوامع وجود دارد که می توان با راه اندازی برنامه های اجتماعی، توسط نهادهای دولتی و غیر دولتی در سطوح مختلف جوامع مختلف، آغاز کرد؛ و گام های مهمی جهت گسترش و نهادینه سازی فرهنگ و روحیه صلح طلبی، باور به اصالت انسان و کرامت انسانی و در نهایت همزیستی مسالمت آمیز نوع بشر با همدیگر برداشت. اما در راستای تحقق بخشیدن به چنین اهدافی، تا حال راهکارهای مشخصی در سطح جهان وجود نداشته و درسیاست گذاری های جهانی نیز به صورت شایسته به آن توجه نشده است.

فقدان چنین استراتژی بخصوص در مناطق بحران خیز جهان آشکار و نمودار است. در مناطق و جاهایی که با جنگ و بحران روبروست، فراهم نمودن زمینه های اصول

مسیحیت و یهودیت قابل بود. در مورد سعه صدر و احترام متقابل پیامبر اسلام در برابر ادیان دیگر، می توان به آمدن یهودیان نجران به مدینه اشاره نمود؛ پیامبر اسلام هندویزم وجود دارد. اما متأسفانه امروزه این ارزش های مشترک میان ادیان و مذاهب مختلف فراموش شده است. بر خلاف تصور و پروپاگندهایی که در مورد خصومت مسیحیت و اسلام، شرق و غرب، به خصوص در رسانه های غربی وجود دارد، حضرت محمد (ص) پیامبر بزرگوار اسلام، نمونه کاملی از مهر، گذشت و عطفوت بود و احترام زیادی به ادیان کهن

اصول و ارزش های انسانی مدارا، همپندیری و احترام در آموزه های همه ادیان و فرهنگ های مختلف از قبیل مسیحیت، اسلام، یهودیت، بودیزم و هندویزم وجود دارد. اما متأسفانه امروزه این ارزش های مشترک میان ادیان و مذاهب مختلف فراموش شده است. بر خلاف تصور و پروپاگندهایی که در مورد خصومت مسیحیت و اسلام، شرق و غرب، به خصوص در رسانه های غربی وجود دارد، حضرت محمد (ص) پیامبر بزرگوار اسلام، نمونه کاملی از مهر، گذشت و عطفوت بود و احترام زیادی به ادیان کهن

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتوربست: خالق علی زاده
دبیران: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسول وب سایت: غلام عباس اصلان
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۲۷

افغانستان ما The Daily Afghanistan Ma Outlook AFGHANISTAN The Leading Independent Magazine